

8D01401(6D010800) – «Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Балтина Алтынай Сапаровнаның «13-15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН - ПІКІРІ

№	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне ғылымның даму бағыттарына және / немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы).	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және / немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі	<p>Докторант Балтина Алтынай Сапаровнаның «13-15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру» диссертациялық жұмысының тақырыбы Қазақстан Республикасының нормативтік - заңнамалық құжаттарына және мемлекеттік бағдарламаға сәйкес келеді. Атап айтқанда: Қазақстан Республикасының Заңы «Дене шынықтыру және спорт туралы» № 228-V (2014 ж. 3 шілде).</p> <p>Қазақстан Республикасының Үкіметінің 2023 ж. 28 наурыздағы № 251 қаулысы «Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спортты дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы».</p> <p>Спорт резерві мен жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау жөніндегі оқу-жаттығу процесі жүзеге асырылатын балалар-жасөспірімдер спорт мектептері қызметінің қағидалары, ҚР Мәдениет және спорт министрінің 2020 ж. 14 мамырдағы № 128 бұйрығы.</p> <p>Білім туралы Заң: № 319-III, 2007 ж. 27 шілде.</p> <p>Ғылым туралы Заң: № 407-IV, 2011 ж. 18 ақпан (кейінірек №103-VIII, 2024ж. 1 шілде арқылы жанартылған).</p>

		<p>1.2 Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы)</p>	<p>Балалар-жасөспірімдер спорт мектептеріне (БЖСМ) арналған дзюдо күресінен бағдарламасы нормативтік сілтемелер келесі нормативтік құжаттардың әрекет етудегі бағдарламасының негізінде құрылды: Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 11 қаңтардағы № 168 Жарлығымен бекітілген 2025 жылға дейінгі дене шынықтыру мен спортты дамыту тұжырымдамасы, 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-II «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Заң, 2014 жылғы 4 қарашадағы №74 Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің бұйрығымен бекітілген спорттық іс-шараларды өткізу қағидалары, Қазақстан Республикасының Туризм және спорт министрінің 2025 жылғы 14 шілдедегі № 129 бұйрығының 81 қосымшасы, дене шынықтыру және спорт саласындағы қызметті реттейтін Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілері.</p>
2	Ғылыми маңыздылығы	<p>2.1 Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы жақсы ашылған/ашылмаған.</p>	<p>Диссертациялық жұмыста зерттеу тақырыбының өзектілігі мен ғылыми-практикалық маңыздылығы жан-жақты әрі нақты ашылған. Автор 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру мәселесінің қазіргі спорт ғылымы мен тәжірибесі үшін маңызды екенін ғылыми тұрғыда негіздей алған. Зерттеу нәтижелерінің теориялық және тәжірибелік құндылығы айқын көрсетіліп, олардың спорттық даярлық жүйесін жетілдірудегі маңызы дәлелденген.</p>

			Сонымен қатар, диссертациялық жұмыстың нәтижелері спорт ғылымының, әсіресе жасөспірім дзюдошыларды даярлау теориясы мен әдістемесінің дамуына елеулі үлес қосады. Автор ұсынған ғылыми тұжырымдар мен әдістемелік ұсыныстар оқу-жаттығу үдерісін жетілдіруге бағытталып, олардың тиімділігі зерттеу барысында ғылыми тұрғыда дәлелденген. Зерттеу жұмысы жас спортшыларды даярлау жүйесін ғылыми негізде ұйымдастыру мәселесін толықтыра отырып, отандық спорт ғылымының дамуына маңызды үлес қосатын құнды ғылыми еңбек болып табылады.
3.	Дербестік қағидасы	3.1 Дербестік деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) дербестік жоқ	Ізденуші зерттеу жұмысын ғылыми талаптарға сәйкес дербес орындап, зерттеу барысында алынған нәтижелер мен қорытындыларды өз бетінше негіздей алған. Автордың ғылыми ізденісі, зерттеу жүргізудегі өзіндік ұстанымы мен талдау жасау қабілеті жұмыстың мазмұнынан айқын көрінеді.
4	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішнара негізделген; 3) негізделмеген	Зерттеу тақырыбы қазіргі спорт ғылымы мен тәжірибесінің сұраныстарына толық сәйкес келеді. Автор 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін тиімді ұйымдастыру мәселесінің маңыздылығын ғылыми тұрғыда нақты дәлелдеп, тақырыптың теориялық және тәжірибелік өзектілігін жан-жақты ашып көрсеткен.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды;	Диссертациялық жұмыстың құрылымы мен мазмұны зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді. Жұмыста қарастырылған теориялық және тәжірибелік мәселелер 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу

		<p>2) ішнара айқындалды; 3) айқындалмады</p>	<p>үдерісін ұйымдастыру мәселесін жан-жақты ашып, диссертацияның мақсаты мен міндеттерін толық қамтиды.</p>
		<p>4.3 Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкестігі: 1) сәйкес келеді; 2) ішнара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	<p>Жұмыстың мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Зерттеу мақсаты: «13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығын жетілдіруге бағытталған оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру бағдарламасын әзірлеу және оның тиімділігін педагогикалық эксперимент арқылы негіздеу». Осы мақстақа жету алгоритмі ретінде келесі міндеттер анықталған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығының қазіргі жағдайын талдау және оған әсер ететін негізгі факторларды анықтау; 2. Жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығын жетілдірудің педагогикалық шарттары мен әдістемелік негіздерін теориялық тұрғыда негіздеу; 3. Техникалық-тактикалық даярлықты жетілдіруге бағытталған оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру бағдарламасының мазмұнын әзірлеу; 4. Әзірленген бағдарламаның тиімділігін педагогикалық эксперимент барысында тексеру және нәтижелерін ғылыми тұрғыда дәлелдеу.
		<p>4.4 Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық тұрғыда байланысқан:</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың барлық бөлімдері өзара жүйелі әрі логикалық сабақтастықта құрылған. Зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне сәйкес теориялық талдау, тәжірибелік зерттеу және қорытынды бөлімдер бір-бірімен үйлесімді</p>

		<p>1) <u>толық</u> байланысқан; 2) ішнара байланысты; 3) байланыс жоқ</p>	байланысып, жұмыстың мазмұндық тұтастығын қамтамасыз етеді.
		<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдер мен салыстырылып бағаланған: 1) <u>сыни талдау</u> бар; 2) ішнара сыни талданған; 3) сыни талдау жоқ</p>	<p>Зерттеу проблемасының бұрыннан белгілі теориялық және әдістемелік шешімдеріне сыни талдау жасау негізінде докторант 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыруға бағытталған жаңа әдістемелік шешімдерді ұсынған. Алынған нәтижелер автордың зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келетін ғылыми-әдіснамалық ұстанымдарды дұрыс тандағанын және өзара бірін-бірі толықтыратын теориялық, педагогикалық және тәжірибелік зерттеу әдістерін тиімді қолданғанын көрсетеді. Диссертациялық зерттеуде ұсынылған жаңалықтар, қағидаттар мен әдістер бұрыннан белгілі ғылыми тұжырымдармен салыстырылып, сыни талдау негізінде мазмұндалған. Сонымен қатар, жасөспірім дзюдошылардың дене және техникалық даярлығын жетілдіруге бағытталған оқу-жаттығу үдерісінің тиімділігі педагогикалық эксперимент арқылы дәлелденген.</p>
5.	Ғылыми жаңашылдық қағидасы	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) <u>толығымен жаңа</u>; 2) ішнара жаңа; 3) жаңа емес</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың нәтижелері мен қағидаттары толығымен жаңа болып табылады. Нақтыласақ: 1. 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығының тиімділігіне әсер ететін негізгі педагогикалық және психофизиологиялық</p>

		<p>факторлар анықталды.</p> <p>2. 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығын жетілдіруге бағытталған оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру бағдарламасы әзірленіп, оның құрылымы мен мазмұны негізделді.</p> <p>3. Жасөспірім дзюдошылардың техникалық-тактикалық даярлығын тиімді қалыптастыру оқу-жаттығу үдерісінде сыртқы және ішкі факторларды кешенді ескеруді талап ететіні дәлелденді.</p> <p>4. Әзірленген оқу-жаттығу бағдарламасының тиімділігі педагогикалық эксперимент барысында дәлелденді.</p>
	<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) <u>толығымен жаңа</u></p> <p>2) ішнара жаңа;</p> <p>3) жаңа емес</p>	<p>Диссертациялық жұмыста жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыруға қатысты алынған қорытындылар зерттеу нәтижелеріне толық сәйкес келеді және жаңашыл сипатқа ие.</p> <p>Қорытындыларда 13–15 жастағы жас спортшылардың дене және техникалық даярлығын жетілдірудің тиімді жолдары, оқу-жаттығу үдерісін ғылыми негізде ұйымдастырудың ерекшеліктері және ұсынылған әдістеменің практикалық тиімділігі жүйеленген түрде көрсетілген.</p> <p>Зерттеу барысында алынған нәтижелер педагогикалық эксперимент арқылы дәлелденіп, олардың сенімділігі мен ғылыми негізділігі камтамасыз етілген. Осыған байланысты диссертациялық жұмыстың қорытындылары толығымен жаңа деп бағаланады.</p>
	<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық</p>	<p>Диссертациялық зерттеуде ұсынылған техникалық және басқару шешімдері 13–15 жастағы жасөспірім</p>

		<p>немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?</p> <p>1) <u>толығымен жаңа</u>;</p> <p>2) ішнара жаңа;</p> <p>3) жаңа емес</p>	<p>дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастырудың тиімділігін арттыруға бағытталған және толығымен жаңа болып табылады.</p> <p>Зерттеу барысында оқу-жаттығу жүктемелерін жоспарлау, спортшылардың дене және техникалық даярлығын кезең-кезеңімен жетілдіру, сондай-ақ оқу үдерісін басқару жүйесін оңтайландыруға қатысты ғылыми негізделген тәсілдер ұсынылған. Аталған шешімдер педагогикалық эксперимент нәтижелері арқылы дәлелденіп, олардың тиімділігі мен практикалық қолданылу мүмкіндігі расталған. Осыған байланысты ұсынылған шешімдер жаңа және негізделген деп бағаланады.</p>
6.	Негізгі қорытындылардың негізделгендігі	6.1 Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде <u>негізделген/негізделмеген</u>	<p>Зерттеуші диссертациялық жұмыстың барлық қорытындыларын ғылыми тұрғыдан ауқымды дәлелдемелерге негіздеген және негізгі нәтижелерін 12 ғылыми еңбекте жариялаған. Соның ішінде 3 мақала ҚР БЖҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 1 мақала Scopus дерекқорына енгізілген шетелдік басылымда, 7 мақала халықаралық ғылыми конференциялар материалдарының жинақтарында жарияланған, 5 ендіру актілері және 1 оқу-әдістемелік бағдарлама әзірленген.</p>
7.	Қорғауға шығарылатын негізгі қағидаттар	<p>7.1 Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет: Қағидат дәлелденді ме?</p> <p>1) <u>дәлелденді</u>;</p> <p>2) дәлелденді деуге болады;</p>	<p>Зерттеу жұмысында 4 қағида ғылыми негізделіп, логикалық жүйемен сұрыпталып, дәлелденген. Яғни:</p> <p>7.1. Әр қағида нақты дәлелденген.</p> <p>7.2. Тривиалды емес.</p> <p>7.3. Зерттеушінің қол жеткізген ғылыми нәтижелері – жаңа</p>

		<p>3) дәлелденбеді деуге болады; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиальды ма? 1) иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ</p>	<p>«13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру» мәселесі бойынша ғылыми талдау жасалып, авторлық тұжырымдар берілген; 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастырудың құрылымдық ерекшеліктері айқындалған; оқу-жаттығу үдерісін тиімді ұйымдастырудың құрылымдық-мазмұндық бағдарламасы әзірленген; сондай-ақ жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін жетілдіруге бағытталған әдістеме жасалып, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында дәлелденген. 7.4. Зерттеу жұмысының қағидаттарының қолдану деңгейі кең. 7.5. Диссертацияның негізгі қағидаттары мен қорытындылары ғылыми еңбектер жарияланған және ендіру актілері алынған.</p>
8.	<p>Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) иә; 2) жоқ</p>	<p>Әдістеменің таңдауы негізделген, әдіснама нақты жазылған. Диссертациялық жұмыста автор зерттеу міндеттерін шешуге сәйкес бірнеше зерттеу әдістерін орынды таңдаған. Теориялық талдау барысында ғылыми әдебиеттерге контент-талдау және салыстырмалы талдау әдістері қолданылған. Эксперименттік кезеңде 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісінің тиімділігін анықтау үшін педагогикалық бақылау, тестілеу және эксперимент әдістері пайдаланылған. Алынған нәтижелерді өңдеуде математикалық-статистикалық әдістер қолданылып, зерттеу нәтижелерінің дұрыстығы мен сенімділігі қамтамасыз етілген.</p>

<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) иә; 2) жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыста зерттеу нәтижелерін алу және талдау барысында компьютерлік технологиялар мен қазіргі заманғы статистикалық өңдеу әдістері қолданылған. Бұл деректердің дәлдігін арттырып, алынған нәтижелерді ғылыми тұрғыда негіздеуге және интерпретациялауға мүмкіндік берген.</p>
<p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулер мен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) иә; 2) жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыста ұсынылған теориялық қорытындылар мен бағдарламаны педагогикалық эксперимент нәтижелері арқылы негізделіп, олардың дұрыстығы мен тиімділігі тәжірибелік тұрғыда расталған. Жүргізілген эксперимент зерттеу нәтижелерінің ғылыми негізділігін қамтамасыз етіп, алынған деректердің сенімділігін арттырған.</p>
<p>8.4 Маңызды дәлелдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған/ішнара расталмаған/</p>	<p>Ізденуші диссертациялық жұмыста қолданылған маңызды мәліметтердің шынайылығын сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтеме жасау арқылы растаған.</p>

		актуалды және дәлелді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталмаған	
		8.5 Пайдаланған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>жеткілікті/ жеткіліксіз.</u>	Тақырыпқа сәйкес әдебиеттер тізімі нақты әрі жеткілікті қолданылған.
9.	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) иә; 2) жоқ	Диссертациялық жұмыста 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыруға қатысты теориялық қағидаттар нақтыланып, спорттық даярлау теориясы мен әдістемесіне қатысты бірқатар ғылыми тұжырымдар ұсынылған. Зерттеу нәтижелері жасөспірім спортшыларды даярлау жүйесінің теориялық негіздерін толықтырып, оның ғылыми-әдістемелік базасын жетілдіруге ықпал етеді.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) иә; 2) жоқ	Диссертацияның практикалық маңызы бар және зерттеу нәтижелері мен әдістемелік ұсынымдар спорт мектептері мен секцияларда жаттықтырушылардың практикалық қызметінде қолдануға ұсынылады және дене шынықтыру мен спорт мамандарын даярлау үдерісінде, оқу пәндерінің мазмұнын жетілдіруде, сондай-ақ оқу-әдістемелік құралдар мен бағдарламалар әзірлеуде пайдаланылуы мүмкін.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішнара жаңа; 3) жаңа емес	Диссертациялық жұмыста ұсынылған практикалық ұсынымдар 13–15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыруға қатысты жаңашыл тәсілдерге негізделген. Бұл ұсыныстар спорттық даярлау тәжірибесінде бұрын кеңінен қолданылмаған, сондықтан олар ғылыми жаңалығы бар, дербес әзірленген практикалық

			шешімдер ретінде бағаланады. Зерттеу жұмысының нәтижесін республиканың көлемінде таратуға ұсынар едім.
10	Жазу және рәсімдеу сапасы	Академиялық сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен	Диссертацияның академиялық жазылу сапасы жоғары. Жұмыс ғылыми стильде жазылып, рәсімделген. Теориялық-әдіснамалық, әдістемелік тұрғыдан толық аяқталған жұмыс болып табылады.

Шешім: Философия докторы (PhD) дәрежесін беру мүмкіндігі туралы қорытынды: «8D01401(6D010800) - Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған Балтина Алтынай Сапаровнаның «13-15 жастағы жасөспірім дзюдошылардың оқу-жаттығу үдерісін ұйымдастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы мазмұны мен ресімделуі бойынша «Ғылыми дәрежелерді беру қағидаларының» талаптарына толық сәйкес келеді, ішкі бірлік пен тұтастыққа ие толық ғылыми зерттеу болып табылады, ал оның авторы «8D01401(6D010800) - Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін иеленуге лайық.

Ресми рецензент:

Халықаралық туризм және меймандостық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор

Ж.М. Есиркепов

02.06.2026 ж.